

मन्त्राः । आद्यावर्धर्चो देवयजनदेवत्यौ ॥ आ इदमगन्मेति पदानि । व्यवहृता-
 श्रिति [पा० १.४.८२.] उपसर्गक्रियापदयोर्व्यवधानम् । इदमिति हस्तेन प्रदर्शयति ।
 वयमिदं पृथिव्याः सम्बन्धि देवयजनं देवा इज्यन्ते यस्मिन् देवयजनं स्थानमा अ-
 गन्म आगताः स्मः । गृह्णतेर्लङ्घुत्तमबहुवचने व्यत्ययेन शपो लुकि मो नो धा-
 तोरिति [पा० ८.२.६४.] मस्य नः । अडागमश्च । इदं किम् । यत्र देवयजने विश्वे
 देवासः सर्वे देवाः अनुपत्ताप्रीयन्त प्रीत्या स्थिता इत्यर्थः । किं च । वयं रायो
 धनस्य पोषेण पुष्ट्या इषा इष्यमाणेनान्नेन च संमदेम मदी हर्षे । व्यत्ययेन शप् ।
 हृष्टा भवेम । धनैरनैश्च तृप्येम किं कुर्वन्तः । ऋक्सामाभ्यामृक्क साम च ऋक्सामि
 अचतुरेति [पा० ५.४.७७.] सूत्रेणाजन्तो निपातः । ताभ्यां यजुर्भिश्च वेदत्रयगतम-
 न्नैः संतरन्तः समुद्रवद्गम्भीरं सोमयागं समापयन्त इत्यर्थः ॥ का० [७.२.१.] दक्षि-
 णं गोदानं वितर्पिन्तीमा आप इति । इमा आपः । आपो देवताः । इमा आपः
 शिरःक्लेदाय सिच्यमाना एता आपो मे मम यजमानस्य शम् । उ एवार्थे । शं
 सुखार्थमव्ययम् । शं सुखकारिण्य एव सन्तु भवन्तु । किम्भूता आपः । देवीः देव्यः
 दीव्यन्ति ताः देव्यः । द्योतना निर्मला इत्यर्थः ॥ का० [७.२.१०.११.] यूपवत्कुश-
 तरुणं क्षुरेण चाभिनिधाय हिवेति । यथा पश्वर्ययूपस्य ह्वेदे मन्त्रः एवमत्रापि तृ-
 णालर्धानं क्षुरस्थापनं च मन्त्रद्वयेन कर्तव्यमिति सूत्रार्थः । ओषधे । कुशतरुणं दे-
 वता । हे ओषधे कुशतरुणं त्वं यजमानं त्रायस्व क्षुराद्रक्ष । स्वधिते । क्षुरो देव-
 ता हे स्वधिते क्षुर एनं यजमानं मा हिसीः ॥ १ ॥

a. आपोऽअस्मान्मातरः शुन्ध्यन्तु धृतेन नो धृतं पुनन्तु ।

विश्वं हि रिप्रं प्रवहन्ति देवीः ।

b. उदिदाभ्यः शुचिरा पूत ऐमि ।

c. दीक्षातपसोन्तनूरसि तां त्वा शिवाऽऽशमां परिदधे भद्रं वर्णं पुष्यन्

॥ २ ॥

का० [७.२.१५.] आपोऽअस्मानिति सत्विति । मातरः मिमते ता मातरो जग-
 निर्मात्रो मातृवत्पालयित्रो वा आपः अस्मान् कृतक्षीरान्यजमानान् शुन्ध्यन्तु